

Međunarodni muzeološki seminar

Tomislav Šola

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

Primljeno: 8. 5. 1986.

Još od 1981. godine u planovima rada Muzejskog dokumentacionog centra u Zagrebu, zabilježena je namjera da se osnuje stručno međunarodno sastajalište u Jugoslaviji. Kako je sjedište Jugoslavenskog nacionalnog komiteta ICOM-a pri Muzejskom dokumentacionom centru, a priroda same inicijative je šireg karaktera, — akcija je našla svoje mjesto i u planu rada Nacionalnog komiteta.

Razlozi za takve stručne inicijative su višestruki:

kapacitet Muzejskog dokumentacionog centra trebao bi biti nadograđen međunarodnim događanjem jer to, a priori, znači nove mogućnosti kontakata i razmjene stručnih informacija.

U Jugoslaviji još uvijek ne postoji suvremeno i sistematično obrazovanje za rad u muzejima, tako da svaka inicijativa ove vrste rješava bar dio **hitnih** potreba na unapređivanju stručnosti rada naših muzejskih radnika. Ne bi trebalo drammatizirati, ali je ne jednom bilo rečeno da moramo uhvatiti korak s najsuverenijim tokovima muzejske struke u svijetu. Istina je da nam nedostaje sistematičnost i pristup u radu koji bi bili u suglasju s vremenom i potrebama (treba to reći) suvremenog socijalističkog i samoupravnog društva. Ovo bi se moglo učiniti i floskulom kad ne bismo bili svjedoci upravo nevjerovatnog razvoja muzejske struke u svijetu i kad ne bi stajala činjenica da su i muzeji i Istoka i muzeji Zapada (bar ako govorimo o razvijenijem svijetu) praksom ispred nas. U nas se samoupravljanje spominje kao oblik upravljanja muzejima, a ne kao oblik njihovog stručnog funkcioniranja. Nova praksa ekomuzeja, da spomenemo samo jedan od svjetskih fenomena, upravo je u pogledu demokratizacije muzejskog poslanstva i samoupravnog funkcioniranja daleko odmakla od svega

što možemo sami pokazati. K tomu, — u svijetu informatičke revolucije potrebni su drukčiji muzeji i već u površnom pregledu zbivanja čini se da se s razlogom izmijenilo ili se bar mijenja sve: definicija muzeja, definicija muzejskog predmeta, definicija muzeologije, potrebe publike, metode djelovanja muzeja...

Uz sve teškoće u radu, glavni cilj Jugoslavenskog nacionalnog komiteta ICOM-a je upravo internacionalizacija muzejske struke; dakako ne misli se pritom da se svi muzeji učine jednakim, nego da se pomogne napretku struke i stručnjaka omogućavanjem razmjene iskustava. U konačnici tog zadatka je dakako bolje razumijevanje među ljudima i napor na podizanju kvalitete življenja. Oduvijek su veze među institucijama i pojedinim stručnjacima bile žive, ali sve je teže omogućavati potrebnu razmjenu stručnjaka, stručna putovanja i učenje na licu mjesta. Imajući i to u vidu, Jugoslavenski nacionalni komitet ICOM-a smatrao je da će međunarodnim okupljanjem u Jugoslaviji omogućiti veći broj kontakata i, ako se tako može reći, — prevladati financijsku barijeru zbog koje manje i rjeđe putujemo. Plansko okupljanje u Jugoslaviji pruža, osim toga, i priliku da pozovemo one stručnjake i one institucije za koje smatramo da mogu najkorisnije poslužiti napretku struke u zemlji.

Neka međunarodna iskustva organizacije stručnog sastajanja u Jugoslaviji predstavljaju dragocjeno iskustvo i bjelodano pokazuju da su, u zadanim okolnostima, takve inicijative relativno malen financijski napor, a donose već spomenute stručne mogućnosti. Treba reći, također, da je priliv vrhunskih stranih stručnjaka izuzetna prilika da se obznani (zapravo na najvažnijem strateškom notezu) naša kulturna baština, da se afirmira i onaj »ostatak« naše svakodnevnice za koju znamo da u svijetu pati od zlonamjerne propagande i uvriježenih predrasuda.

Još nešto je osobito važno, a nije bilo ni često ni dovoljno korišteno od strane naših muzeja i muzeologije. Riječ je, naime, o geostate-

škom i geopolitičkom položaju Jugoslavije. Kao kulturni i prometni prijelaz od Zapada prema Istoku i od Sjevera prema Jugu, Jugoslavija je mjesto gdje bi se, u pravilu, trebalo lako i rado dolaziti. Raznolikost naše zemlje sve više odgovara novoj osjetljivosti suvremenog čovjeka za pojedinačne identitete i za, recimo tako, — prijelazne vrijednosti. Kad je pak riječ o političkoj komponenti, a i ona ima i te kako značaja, — Jugoslavija je mjesto gdje se svi mogu sastati: nesvrstana politika nije u cijelosti korišten potencijal, a pogotovo ne od strane kulture. Muzeji te otvorene mogućnosti malo koriste.

U prijedlozima za organizaciju takvog međunarodnog seminara bilo je spominjano nekoliko varijanti. S inicijativom je upoznat ICOM, ali u sadašnjoj situaciji te organizacije nije moguće računati na konstruktivne novine. Zahvaljujući kontaktima s Evropskim savjetom, akcija na uspostavi takvog međunarodnog punkta dobiva novu šansu jer interes postoji.

Bude li se aktivnost takvog seminara ipak mogla odvijati u suglasju s potrebama ICOM-a, osnovni predložak bi mogao biti organizacija godišnjih sastanaka međunarodnih komiteta ICOM-a. U pravilu na te sastanke dolaze vrhunski svjetski stručnjaci s pojedinog područja. Tih 26 redovnih ili pridruženih ICOM-ovih stručnih foruma predstavljaju priliku za kreiranje dugoročne politike kontakata s pojedinim grupacijama muzeja i vrijednim stručnjacima.

Prema nekim drugim prijedlozima, takav punkt bi trebao biti mjesto za stručne konzultacije, za živu razmjenu iskustava (diskusije, seminari, predavanja itd.), s ažuriranom stručnom muzeološkom bibliotekom, izdavačkom djelatnošću i prodajom stručnih publikacija. Vjerojatan i posve dostatan početak takve inicijative bilo bi događanje u regularnom godišnjem ritmu s dograđivanjem inicijative što bi ovisilo o interesu i mogućnostima sudionika takvog dogovora.

Trebat će razgovora i dogovaranja oko koncepcije i funkcioniranja, ali je sigurno da je potreba ispravno pogođena i da su šanse realne. Os-

taje za vidjeti da li ćemo moći biti dovoljno ozbiljan partner. Vrijeme, ne treba zaboraviti, ide. 1981. osnovan je Centar za evropsko kulturno nasljeđe u Ravellu, Italija, a da je bilo kako je predlagao Jugoslavenski nacionalni komitet, takav bi centar bio osnovan u Jugoslaviji. Jedna slična inicijativa, također međunarodna, na temu kulturnog nasljeđa uspostavljena je 1983. godine u Avignonu u Francuskoj i čini se uspješno služi nacionalnom prestižu, vanezonskoj potrošnji Avignona i stručnoj sceni muzeja Francuske. Nedavna inicijativa austrijske pokrajine Štajerske da napravi u Grazu stručni punkt za sastajanje stručnjaka nekoliko susjednih zemalja također svjedoči o ispravnosti naših napora. Dakako, u međuvremenu, nastojali smo u Jugoslaviji pronaći mjesto s ambicijama da ugosti takav regularan oblik međunarodnog okupljanja, ali unatoč razgovorima i najavljenim mogućnostima nije bilo konkretnog rezultata. No, inicijativa je i dalje živa, a ovisit će donekle o razgovorima koji su najavljeni između predstavnika Evropskog savjeta i zainteresiranih sudionika s jugoslavenske strane.

Dio predložene strukture takvog međunarodnog punkta je bila tzv. muzeološka radionica, gdje bi se regularno sastajali značajni muzeolozi da rasprave i pretvore u publikaciju goruće teme suvremene muzeologije. Predviđajući da će u dugogodišnjoj inicijativi biti nekog uspjeha, ICOFOM (Međunarodni komitet za muzeologiju) stavio je taj stručni sadržaj u plan rada, ali ideja je, kako se moglo očekivati, našla drugog izvođača: u svibnju 1986. godine Muzeološka radionica održana je u Demokratskoj Republici Njemačkoj, na temu »Muzeologija, nauka ili samo praktična disciplina«.

Da li će se u nas naći dovoljno združenih snaga koje bi mogle iznijeti takav projekt, ostaje predmetom domišljanja, ali je izvjesno da bismo kao zemlja dobili kvalitetan i upotrebljiv stručni potencijal. Ostaje nam naravno utješan fatalizam po kojem sve te važne stvari rade drugi koji su valjda spremniji, pametniji, organiziraniji. . . Uostalom, bez složenih, mukotrpnih inicijativa se mnogo mirnije živi.

UNESCO-va konvencija o načinu zabrane i zaštite ilegalnog uvoza, izvoza i transporta kulturnih dobara

Marko Omčikus

Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Beograd

Primljeno: 10. 3. 1986.

Povodom članka Branke Šulc **Prvi kongres o muzeologiji u Grčkoj** koji je objavljen u »Informatički muzeolozi« u rubrici »ICOM«, moram da vam saopštim da je u pomenutom članku izneta jenda netočnost. Na strani 34. u trećem stupcu, treći pasus, piše: »Uneskova Konvencija donesena već 1970. do sada je ratificirana samo u Grčkoj, Italiji, Cipru, Francuskoj i Turskoj«. Radi potpunije informisanosti podsećam da je Jugoslavija pomenutu Konvenciju ratifikovala 1973. godine (objavljena u »Službenom listu SFRJ« br. 50/73).

Koristim se ovom prilikom da preporučim knjigu Vladimira Brguljana »Međunarodni sistem zaštite kulturnih i prirodnih dobara«, Zagreb-Beograd, 1985. U knjizi su uz komentar objavljena sva međunarodna pravna akta i preporuke koje se odnose na zaštitu kulturnih i prirodnih dobara, a Jugoslavija ih je prihvatila ili ratifikovala.

Umesno je napomenuti da je Jugoslavija vrlo aktivna država članica na međunarodnim scenama i u načelu se priključuje svim pozitivnim nastojanjima svetske zajednice. Međutim, vrlo je spora u regulisanju unutarnje pravne materije. Logika nalaže da se posle ratifikacije na desetina saveznih, republičkih i pokrajinskih zakona, uredbi i propisa izmene u onim odredbama koje dolaze u koliziju sa Konvencijom. Međutim, postupak je veoma spor, a sistem do te mere ogroman da je za sada nesagledivo kada će se i kako uraditi te izmene.

Svima nam je poznato da je u ovakvom sistemu sa osam federalnih jedinica pokretanje izmena u zakonima sizifovski posao. Iskustvo pokazuje da su pravne službe pri muzejima i zaštitarskim ustanovama okupirane stalnim izradama internih normativnih akata, te im ostaje vrlo malo prostora i vremena da se dublje pozabave globalnim pitanjima zaštite i muzeologije sa aspekta zakonodavnih kolizija.

Čini nam se da bi ipak najbrži put bio da se na jugoslovenskom nivou formira radna grupa pravnikamu-

zeologa i zaštitara koja bi izanalizirala sve pravno-zakonodavne kolizije i pokrenula postupak izmena i dopuna u saveznom zakonodavstvu, a analogno saveznom i u republičkim i pokrajinskim zakonima.

Iz svega toga navedenog možemo konstatovati da se u pomenutom članku radi samo o formalnoj grešci.

Kalendar ICOM-ovih konferencija u 1986. godini

17—21. ožujka (marta), Baden-Baden, SR Njemačka

2. međunarodna konferencija o korištenju mikrokomputora za informacije, dokumentaciju i biblioteke Obratiti se: Deutsche Gesellschaft für Dokumentation e.V. (DGD), Westendstrasse 19, D-6000 Frankfurt a.M 1, Fed. Rep. of Germany

14—16. travnja (aprila), Oxford, Velika Britanija

Institute of Paper Conservation. Međunarodni sastanak na temu »Nove mogućnosti u konzervaciji papira«

Obratiti se: Alan Howell, TAC Conference Secretary, The Geological Society, Burlington House, Piccadilly, London W1V 0JU, UK

10—14. kolovoza (augusta), Adelaide, Australija

Godišnji sastanak Instituta za konzervaciju kulturnih dobara. Tema: Konzerviranje prošlosti za budućnost

Obratiti se: ICCM 86 Programme Committee. The State Conservation Centre of South Australia, 70 Kintore Ave, Adelaide 5000, Australia

1—4. rujna (septembra), Liverpool, Velika Britanija

Godišnji sastanak izvršnog odbora Međunarodnog kongresa pomorskih muzeja (ICMM)

Obratiti se: Willem F. J. Mörzer Bruyns, Nederlands Scheepvaart Museum, Kattenburgerplein 1, 1018 KK Amsterdam, Netherlands

14—18. rujna (septembra), Montreal, Kanada

43. konferencija i kongres Međunarodne unije za dokumentaciju (FID) na temu »Informacije, komunikacije i transfer tehnologije«

Obratiti se: Local Organizing Committee, 43rd FID Conference and